

Verslag Uitwisseldag 15 november 2016

Op 15 november 2016 vond de negende uitwisseldag Mariene Monitoring plaats in Paviljoen Zomertijd in 's Gravezande. Het doel van deze dagen is om als betrokkenen bij monitoringsprojecten van elkaars kennis te profiteren. Tijdens het ochtenddeel waren er presentaties en pitches, waarover in de middag verder gediscussieerd werd. Voor de lunch was er een excursie naar Spanjaardsduin, de duinvallei die is gecreëerd als compensatie voor het verlies aan duingebied door de aanleg van de Tweede Maasvlakte.

Pitches

Pitch Aad de Ruijter - Bemonstering en monitoring

- Aad werkt bij RWS CIV, werkgebied Zee en Delta, bemonstering en monitoring.
- Het is belangrijk dat een meetopdracht (ook van monitoringprojecten) op juiste manier en op tijd bij CIV binnen komt, dat bespaart geld en middelen.
- CIV i.c. Aad kan goed inschatten welke inspanning nodig is voor een monitoring en bemonstering.
- Aad kan veel meerwaarde bieden in de driehoek Rijksrederij, mobiel meten, en projectleiders.

Pitch Dennis van Schaardenburg (IHM) - Naar een slimme monitoring.

- Dennis werkt momenteel aan een onderzoek om tot een verbeterde vraagstelling aan opdrachtnemers te komen; Uiteindelijk doel is om door gezamenlijk (verschillende projecten en MWTL) naar de benthos monitoring te kijken beter afgestemd raken en mogelijk ook een betere monitoringstrategie krijgen.
- Momenteel is er een interviewronde gaande onder opdrachtnemers, mariene projectleiders en RWS collega's van MWTL.
- Dennis vraagt de deelnemers om zich bij hem te melden met ideeën of wensen rondom slimme monitoring.

Pitch Ingeborg van Splunder (RWS-WVL) – Wind op Zee ecologisch programma (WOZEP)

- Het doel van WOZEP is om kennisleemtes op te vullen, inzicht krijgen in kosteneffectiviteit van mitigerende maatregelen en om advies te geven over lange termijn effecten met het oog op een verdere uitbreiding van windparken op zee.
- De volgende onderwerpen komen de komende 5 jaar binnen WOZEP aan bod: vogels, vleermuizen, datamanagement, vis, benthos en zeezoogdieren & onderwatergeluid.
- De overheid stuurt nu zelf het onderzoek aan i.p.v. de initiatiefnemers (energiesector/de vergunninghouders), waardoor de monitoring veel centraler aangestuurd wordt.
- Recente ontwikkeling is dat nu ook onderzoek naar natuurversterking in de parken (natuurinclusief bouwen) en dat de

effecten van doorvaart en medegebruik worden gemeten. Dit valt buiten Wozep scope maar heeft wel duidelijke relatie.

- In de discussie wordt aangegeven dat het goed is als Noordzee-breed naar de effecten op populaties gekeken wordt. Wozep doet dat.

Presentatie John Schobben (RWS WVl) – Datamanagement (mariene) projecten

- John coördineert datamanagement vanuit RWS WVl ism CIV en zorgt in dat kader voor de verdere implementatie van de OpenEarth aanpak voor opslag en beheer van projectdata binnen RWS.
- Data beschikbaar stellen is wettelijk verplicht, het is verkregen met publiek geld. Als projectleiders zorgen dat er na afloop van hun project een database met webservice wordt opgeleverd, zal John zorgen dat hij langdurig wordt bewaard, vindbaar is en data opvraagbaar zijn.
- Het is de bedoeling dat per project een database met webservices ontstaat, die via de datadistributielaag van RWS ontsloten kan worden. Deze ontsluiting kan via Waterportaal maar ook via IHM portaal of een buitenlands portaal.
- De vindbaarheid en ontsluiting van projectdata gaat sterk vooruit als datasets middels webservices beschikbaar gesteld worden. Het IHM is hier een voorbeeld van. Ook kunnen meerdere portals van één webservice data ontsluiten. Er kan dan vanuit 1 portaal zowel MWTL, WOT als projectdata opgehaald worden. Zo ver zijn we nu nog niet.
- De servicedesk data van RWS is er voor alle data gerelateerde vragen, de ervaringen daarmee zijn zeer goed. ServiceDesk-data@rws.nl

Bert vd Valk (Deltares) - Inleiding op excursie Natte Duinvallei Duincompensatie Tweede Maasvlakte

- We zijn nu 8 jaar op weg met de ontwikkeling van overeengekomen natuurdoelen om de aanleg van de Tweede Maasvlakte te compenseren. We hopen ooit de groenknolorchis hier te krijgen, dit is een indicator voor het gewenste habitatype.
- We gaan ervan uit dat de natte duinvallei er uiteindelijk komt als de huidige duinvallei voldoende is uitgestoven. Het habitatype grijs duin is nog niet erg ontwikkeld, omdat het maaiveld van de vallei 1 meter te hoog is aangelegd. De grondwaterstand is goed, deze wordt gemeten met peilbuizen.
- Er blijkt effect van de strandhuisjes, dat belemmert het stuiven.
- De ontwikkeling van de arealen is op dreef, maar kan beter en er is meer tijd nodig.

Bert van der Valk

Yann Friocourt (RWS-WVl) – Modelinstrumentarium voor waterkwaliteit en ecologie

- Yann beheert ecologische en waterkwaliteitsmodellen bij RWS met verschillende functionaliteiten.
- Rijkswaterstaat is druk bezig met het professionaliseren van modelgebruik.
- Er is een cruciale rol voor kennisinstellingen in de modelontwikkeling.
- Bezig met ontwikkeling van 'good modelling practice': kijk naar de vraag die je beantwoord wil hebben en gebruik daarbij het juiste model.

- Metingen en modellen zijn niet los van elkaar te zien, metingen zijn nodig om modellen te ijken.
- Het beheerproces bij Rijkswaterstaat toegespitst op behoeften gebruikers.
- Er is een continue ontwikkeling van proces om aan behoeften te voldoen (nieuwe modellen, nieuwe disciplines, etc.).
- Trend: meer integratie, samenwerking, en nauwere betrokkenheid van kennisinstellingen, modellen als integraal onderdeel van de kennis.
- Zie voor overzicht van de modellen: helpdeskwater.nl/onderwerpen/applicaties-model.

Discussiegroepen Waterkwaliteit en Ecologische modellen

Charlotte Smidt (RWS-WVL) – Inleiding

In de discussiegroepen gaan we aan de slag met de volgende vragen:

1. Inventarisatie
  - Welke modellen zijn/worden gebruikt?
  - Waarom zijn deze gekozen?
  - En waarom zijn/worden relevante modellen juist niet ingezet?
  - Wie doet wat?
2. Modelresultaat
  - Welk specifieke resultaat is door het model gegenereerd?
  - Welk besluit is/wordt met het modelresultaat onderbouwd/ondersteund?
3. Bredere evaluatie
  - Welke ervaring is met de modelaanpak opgedaan?
4. Toekomst
  - Welke wensen zijn er naar de toekomst?
  - En welke prioriteit hebben deze?

De groepsindeling is als volgt:

	Voorzitter	RWS-er - flap
Westerschelde + Eems-Dollard	Luca van Duren – D	Charlotte Schmidt
Project Mainportontwikkeling Rotterdam Duinen + Zandmotor	Peter Herman – D	Petra Damsma
PMR Natuur Compensatie Voordelta + Wind op Zee	Jakob Asjes – W	Aylin Erkman
MER Zandwinning + Eutrofiering + Kaderrichtlijn Mariene Strategie	Meinte Blaas - D	Lisette Enserink

Terugmelding van de discussiegroepen

De opbrengst van de discussiegroepen is meegenomen door Yann Friocourt; vanuit zijn rol bij de afd. modellen en applicaties (afd. BIMA) zal hij evt. vervolgacties op zich nemen. Het gaat hierbij o.a. om het leggen van contact met de monitoringprojecten en daar ontwikkelde modellen. Het is zijn taak om de kennis uit de projecten op te nemen in de ecologische modellen die in beheer zijn bij afd. BIMA. Het Platform Mariene Monitoring

kan een verbindende rol in spelen: het informeren van de (mariene) projectleiders over de rol van de afd. BIMA met betrekking tot advies en beheer van modellen en het daadwerkelijk contact stimuleren. We zullen in een toekomstige uitwisseldag een terugmelding geven over dit onderwerp.

Hieronder een greep uit de conclusies die tijdens de afronding van het middagprogramma werden getrokken:

- We constateren dat de modellen voor de fysische kant veel vertrouwen genieten.
- Er is steeds meer behoefte aan modellen van de ecologie, vogels, zeezoogdieren vanwege de wettelijke kaders waarin wordt gewerkt..
- Modellen zijn nog heel erg nationaal, kan tot inconsistenties leiden bij gebieden die tussen twee landen in liggen.
- Modellen worden vaak gebruikt/ontwikkeld op het moment dat er een vraag is; in de tussentijd ligt de ontwikkeling en beheer van ecologische modellen stil. Na afloop van het project gebeurt het nauwelijks dat gedurende meerdere jaren nog de resultaten worden gevolgd en dat bevindingen worden doorvertaald naar modelontwikkelingen. Het moet onderdeel worden van het beheer van het modelinstrumentarium, maar het is pas mogelijk als individuele projecten hun bevindingen en gegevens goed ontsluiten en terugkoppelen.
- Er is in het verleden vaak gebruik gemaakt van parameters omdat ze nu eenmaal beschikbaar waren niet omdat het parameters die aan het model de input gaf waar het om draaide.
- Er is behoefte aan de combinatie van habitatmodellen, voedselwebmodellen en deterministische modellen (welke gemeenschappen ontwikkelen zich afhankelijk van morfologische ontwikkeling).
- Denk bij het voorbereiden van een monitoring- en onderzoeksprogramma goed na over wat je kunt monitoren en wat je beter kunt modelleren. Zoek naar een optimale combinatie tussen beide opties.
- Het is belangrijk om al in een vroeg stadium te werken aan de acceptatie van de uitkomsten van een modelonderzoek. Betrek de belangrijkste stakeholders bij de opzet van het onderzoek en zorg dat de resultaten op een begrijpelijke manier met hen worden gedeeld. Hiermee kun je voorkomen dat modelresultaten worden gezien als 'ook maar een mening' of juist 'dit is de werkelijkheid'.
- Kijk ook eens bij andere organisaties, zoals het RIVM, hoe men daar rondom modellen te werk gaat.